

8. september 2025

Danskernes holdning til den demokratiske forsyningssektor

13

Tænk tanken | Brundtland

Hovedindsigter

Stort set alle vores forsyningsselskaber inden for vand, varme og affald er demokratisk ejet af kommuner eller forbrugere. Det demokratiske ejerskab skal blandt andet sikre, at selskaberne tænker langsigtet og er drevet med fokus på flere bundlinjer til gavn for samfundet.

Demokratisk ejerskab af kritisk infrastruktur i forsyningssektoren bliver dog løbende udfordret. De senere år er der bl.a. kommet mere konkurrenceudsættelse, øgede muligheder for privat ejerskab samt forslag om at begrænse kommunernes evne til at oprette forsyningsselskaber og udpege selskabernes bestyrelser.

Vi har undersøgt, hvordan et repræsentativt udsnit af danskerne vurderer den demokratisk forsyningssektor. Nøgleindsigterne fra vores undersøgelse viser, at:

- Hele 85% af danskerne mener, at kommuner og forbrugere er de bedst egnede ejere af vores forsyningsselskaber.
- Samtidig mener 55%, at demokratisk valgte bestyrelsesmedlemmer i forsyningsselskaberne i høj eller meget høj grad er en styrke.
- Kun få danskere (12-13%) mener ikke, at selskaberne drives på en ansvarlig måde eller tager hensyn til miljø eller klima.

Danskerne støtter det demokratiske ejerskab i forsyningssektoren

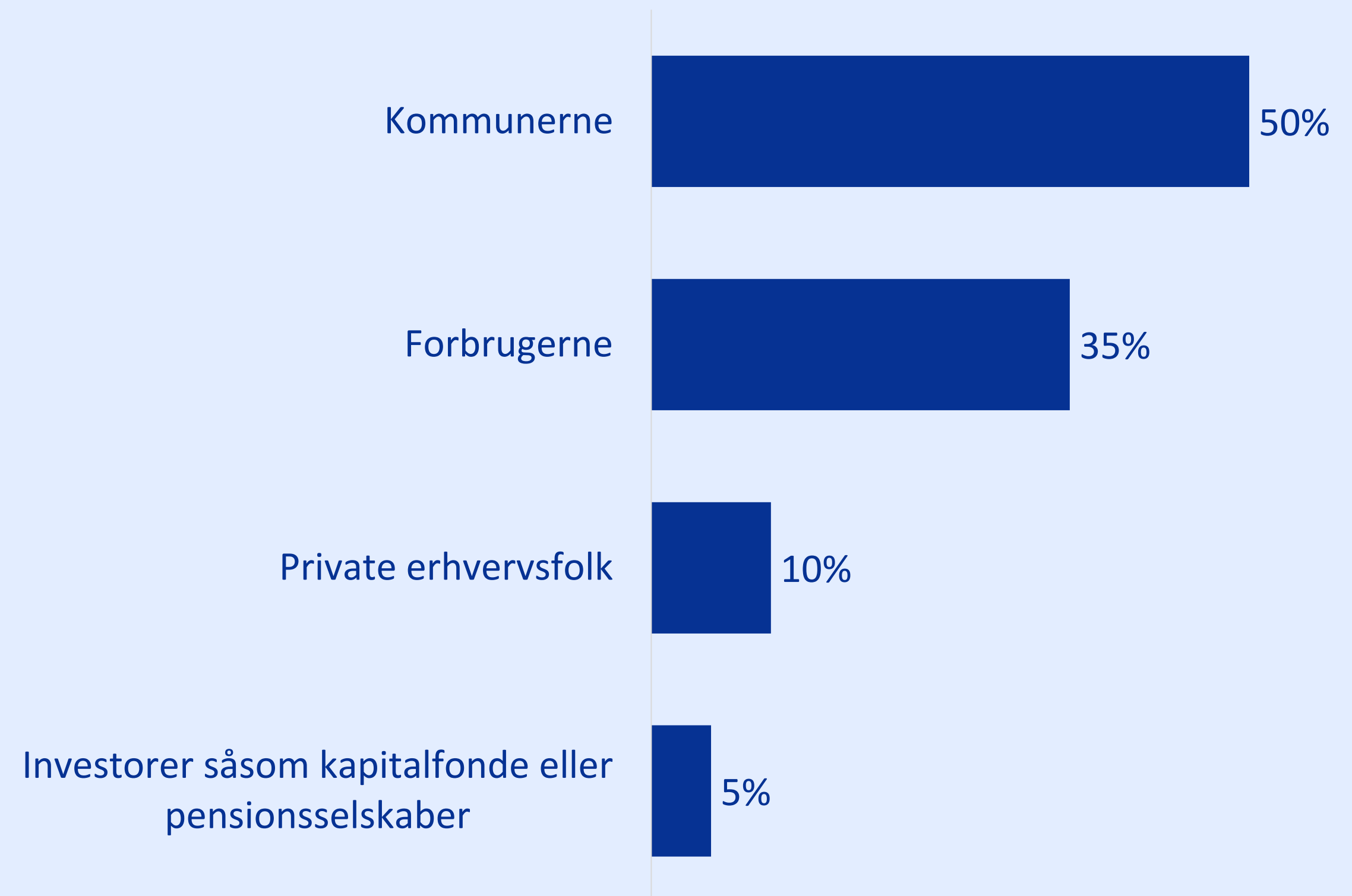
Hvem bør eje vores forsyningselskaber?

Hvis man spørger danskerne, er holdningen klar. Samlet set mener 85% af danskerne i vores undersøgelse, at kommunerne eller forbrugerne er de bedst egnede ejere af vores forsyningselskaber.

Til sammenligning mener kun 10% af danskerne, at private erhvervsfolk er de bedst egnede ejere af vores forsyningselskaber, og endnu færre bakker op om investorer som kapitalfonde eller pensionsselskaber.

Der er med andre ord en meget høj opbakning til det demokratiske ejerskab i forsyningssektoren.

Hvem mener du er de bedst egnede ejere af vores forsyningselskaber inden for vand-, varme og affald?

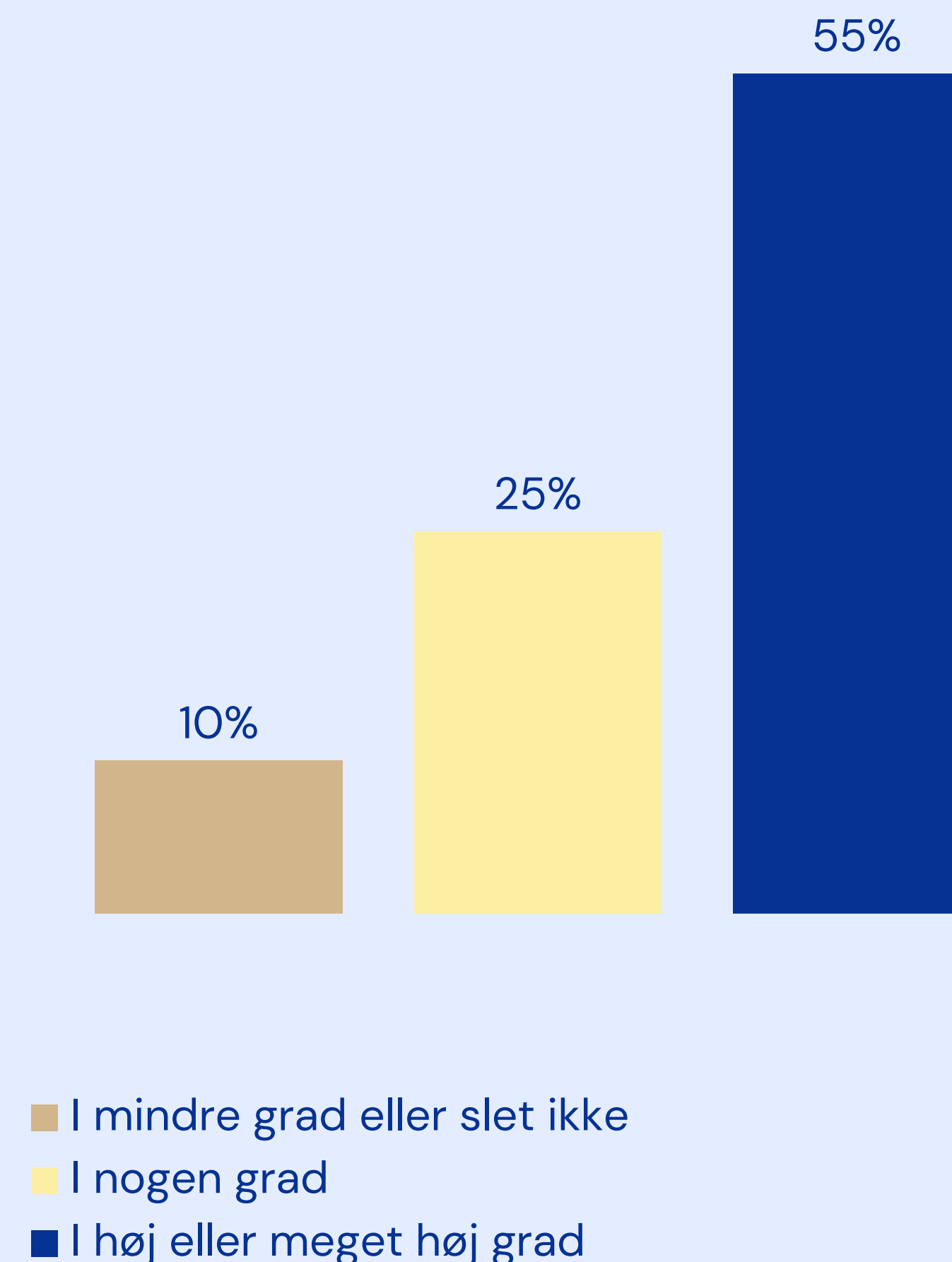

Danskerne ønsker demokratisk valgte bestyrelsesmedlemmer

Danskerne bakker i høj grad også op om demokratisk valgte bestyrelsesmedlemmer. Hele 55% af danskerne betragter i høj eller meget høj grad demokratisk valgte bestyrelser i forsyningsselskaberne som en styrke. Omvendt er det kun hver tiende mener, at det i mindre grad eller slet ikke er en styrke.

Danskernes store opbakning til det demokratiske ejerskab og til demokratisk valgte bestyrelsesmedlemmer er interessant set i lyset af aktuelle drøftelser. Blandt andet har Dansk Erhverv forslået, at kommunerne [ikke længere skal kunne udpege hovedparten af bestyrelsesmedlemmerne](#) i deres egne selskaber, og at [kommercielle aktører skal have førsteret til at drive nye forsyningsselskaber](#). Resultaterne fra indeværende undersøgelse peger dog på, at danskerne ikke ønsker at forringe det demokratiske ejerskab og kontrol over den kritiske infrastruktur på forsyningsområdet.

Det er en styrke, at forsyningsselskaberne har demokratisk valgte bestyrelsesmedlemmer?

n = 1.031

Demokratisk ejerskab giver lang tidshorisont

De demokratiske forsyningsselskaber inden for vand og varme er reguleret ud fra et non-profit princip, hvor de ikke har til formål at sende profit videre til deres ejere. Det gør dem i stand til at tænke meget langsigtet.

At forsyningsselskaberne investerer langsigtet og er drevet på en ansvarlig måde er langt de fleste danskere enige i. Omvendt er det kun 13% af danskerne, der i mindre grad eller slet ikke mener, at de investerer langsigtet eller er drevet på en ansvarlig måde.

Behovet for langsigtede investeringer til gavn for samfundet stiger
De demokratiske forsyningsselskaber investerer bl.a. i fjernvarmerør med en levetid på mere end [80 år](#) og vandrør med en estimeret levetid på [75 år](#). Denne langsigtede tidshorisont bliver i stigende grad vigtig. Frem mod 2070 er der et investeringsbehov hos vandselskaberne på [850 milliarder i klimasikring](#). Og i fjernvarmesektoren er der behov for [en betydelig elektrificering og udbygning af varmelagre](#), der i høj grad kan bidrage til produktion af mere grøn energi, Danmarks klimamål samt at balancere den svingende strømproduktion fra vedvarende energi. Alle disse investeringer kræver en lang tidshorisont, der ikke bare tænker på næste kvartal, men også på næste generation.

Hvor enig er du i følgende udsagn om de kommunale og forbrugerejede vand-, varme- og affaldsselskaber

De er drevet på en ansvarlig måde

29%

38%

13%

De investerer langsigtet

27%

31%

13%

- I høj grad eller meget høj grad
- I nogen grad
- I mindre grad eller slet ikke

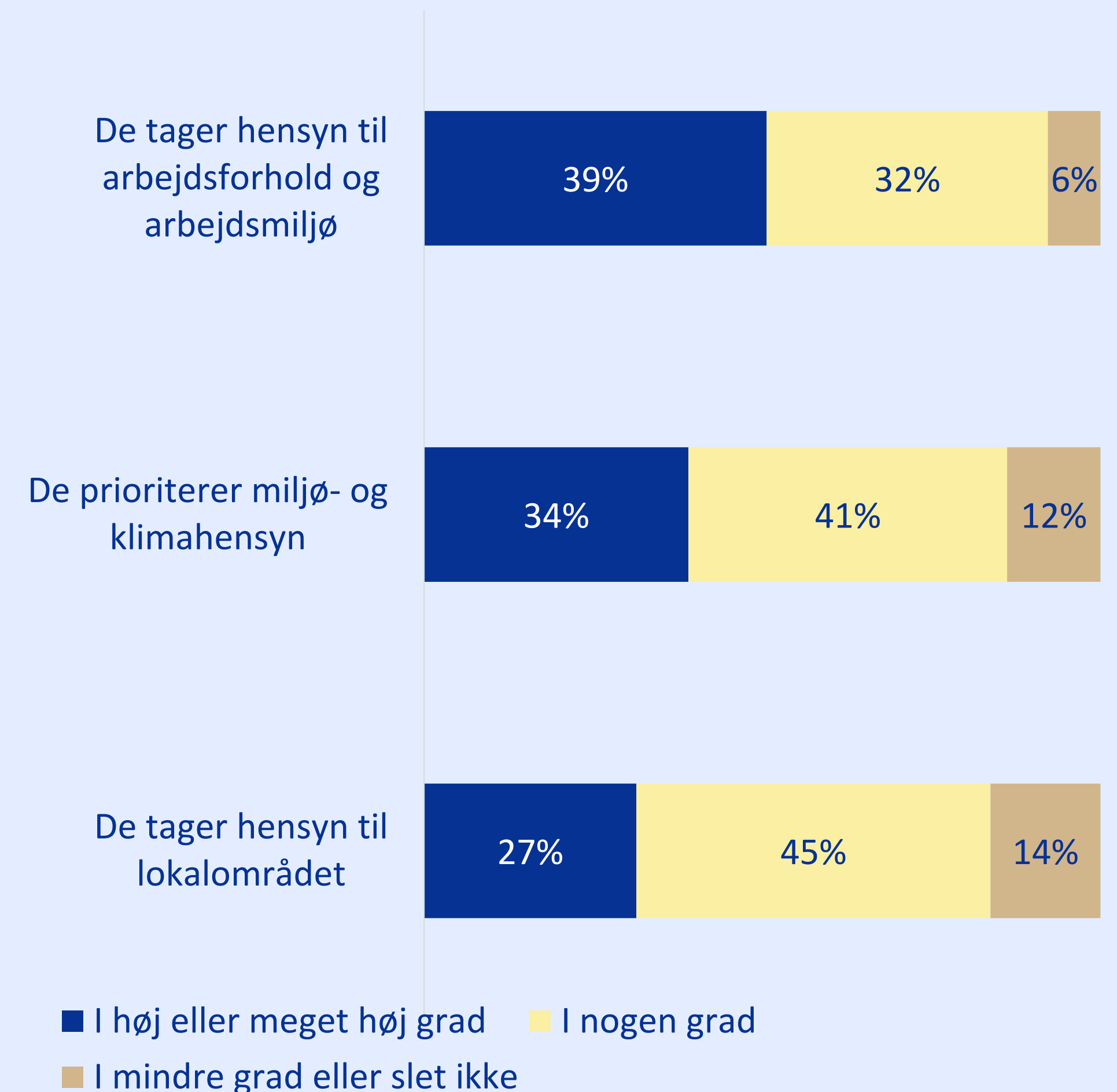
n = 1.031

Sikrer hensyn til flere bundlinjer

Den demokratiske ejerskabsform hos de danske forsyningsselskaber gør dem ikke kun i stand til at tænke langsigtet. Det gør dem også i stand til at tænke på bredere samfundshensyn, fordi de ikke har til formål at skabe et afkast. Derfor kan de i stedet inddrage andre bundlinjer, såsom hensyn til arbejdsforhold, miljø, klima og lokalområdet.

Befolkningen ser generelt meget positivt på de demokratiske forsyningsselskabers indsats for den grønne omstilling. Kun 12% mener, at forsyningsselskaberne i mindre grad eller slet ikke prioriterer miljø- og klimahensyn. Ligeså er det 14%, der i mindre grad eller slet ikke mener, at de tager hensyn til lokalområdet og kun 6%, der mener, at de i mindre grad eller slet ikke tager hensyn til arbejdsforhold og arbejdsmiljø.

Hvor enig er du i følgende udsagn om de kommunale og forbrugerejede vand-, varme- og affaldsselskaber

n = 1.031

Baggrund

Demokratisk ejerskab understøtter klima- og miljøhensyn, eksport og lavere priser

Langt hovedparten af de danske forsyningsselskaber inden for vand, varme og affald er demokratisk ejet, hvor lokalsamfundene kan udøve indflydelse på deres forsyningsselskaber ved at stemme til forbrugervalg eller kommunalvalg. Historisk set har denne ejerskabsform skabt samfundsværdi ud fra en lange række parametre. Ifølge studier fra bl.a. [Danmark](#), [Sverige](#) og [Tyskland](#), leverer de demokratisk ejede fjernvarmeselskaber billigere varme end de kommercielle. Forbrugertilsynets varmeprisopgørelse fra 2013 viste, at [de kommercielt ejede varmeselskaber var 4552 kr. dyrere om året for en varmemeforbruger end de kommunalt ejede fjernvarmeselskaber](#). På vandområdet er de demokratisk ejede vandselskaber også med til at understøtte [lave priser](#) og lave mængder vandspil. I Danmark går kun [7% af drikkevandet til spildevand, mens det er 26% af drikkevandet der går til spildevand i hele Europa](#). Demokratisk ejede forsyningsselskaber er også med til at [understøtte en omfattende eksportsektor](#) inden for vand-, varme- og affaldsteknologier gennem vidensdeling, testfaciliteter, indkøb og fremvisning af danske løsninger til omverdenen.

Det demokratiske ejerskab udfordres

Det demokratiske ejerskab i forsyningssektoren er i de seneste år blevet udfordret fra politisk hold. De årlige effektiviseringskrav i vandsektoren kan udfordre vandselskabernes evne til at dække [deres fremtidige geninvesteringsudgifter](#). Den seneste reform af affaldsområdet har udfordret de demokratisk ejede affaldsselskaber ved at konkurrenceudsætte affaldsbehandlingen. Det øger usikkerheden og presser låneomkostningerne op, fordi selskaberne skal konkurrere på markedsvilkår og mister adgang til [billig finansiering af affaldsenergianlæg gennem KommuneKredit](#). Hidtil har de lave renter muliggjort både lavere priser for forbrugerne og langsigtede investeringer i den grønne omstilling af affalds- og varmesektoren. Men efter reformen må selskaberne i stedet optage lån på det kommercielle marked, hvor renterne typisk er højere. Samtidig forventes det at skabe [stigende priser for forbrugerne](#), fordi affaldshåndteringen i højere grad vil følge de højere priser for affaldsbehandling i udlandet. Reformen gør det dermed både dyrere for danskerne, men truer samtidig den økonomiske stabilitet og fremtidige investeringer i den grønne omstilling af vores demokratiske affaldssektor.

Skal private investorer overtage vores forsyningsselskaber?

Reformen af affaldsselskaber har også åbnet for, at private investorer kan blive medejere af affaldsselskaberne. I praksis kan det betyde, at kritisk infrastruktur går fra at være demokratisk ejet til også at være ejet af private investorer, som kan ende med at sætte hensynet til højere afkast over hensynet til forbrugerne, miljøet og klimaet. Samtidig har Dansk Erhverv også forslået, at de kommunale ejere [ikke længere skal være repræsenteret i bestyrelserne i deres forsyningsselskaber](#), og at [private aktører skal have første ret til at drive nye tværkommunale forsyningsselskaber](#).

På baggrund af de seneste års tiltag og forslag, der udfordrer de demokratiske forsyningsselskabers fremtid, har vi valgt at undersøge danskerne holdning. Hvem bør eje deres forsyningsselskaber? Er det en styrke, at bestyrelsesmedlemmer i forsyningsselskaberne er demokratisk valgt? Og hvordan synes danskerne, at de demokratiske forsyningsselskaber klarer sig målt på en række sociale, økonomiske og grønne bundlinjer?

Metode

Tænketaiken Brundtland har foretaget en analyse af danskernes syn på de demokratiske forsyningsselskaber. Analysen er gennemført i samarbejde med Voxmeter på et repræsentativt udsnit af danskerne. I alt har 1.031 danskere over 18 år gennemført undersøgelsen.

Dataindsamlingen er gennemført som en webbaseret spørgeskemaundersøgelse i perioden den 14. februar 2025 til 18. februar 2025. Datasættet er vægtet efter køn, alder og religion ift. tal fra Danmarks Statistik.

Tænketaiken Brundtland skal krediteres ved brug af tal fra denne undersøgelse.